

ANDERE BEGRO TING

SEPTEMBER 2011

SP. 

ANDERE BEGROTING SP

Ewout Irrgang - Tweede Kamerlid Financiën
Ben van Gils - Fractiemedewerker Financiën

INLEIDING

Voor het eerst presenteert de nieuwe VVD-CDA-regering (gedoogd door de PVV) met Prinsjesdag een begroting voor het komende jaar. Nederland heeft sinds eind vorig jaar het meest rechtse kabinet sinds de Tweede Wereldoorlog. En dat zullen we merken ook. In de Miljoenennota staan veel plannen om te korten op de gezondheidszorg, kinderopvang en sociale zekerheid. Maar ook op cultuur, natuur, openbaar vervoer en internationale solidariteit. Het kabinet grijpt deze crisis aan om de publieke sector een kopje kleiner te maken. Maar deze crisis kwam niet door een te grote publieke sector maar door een te grote financiële sector. In deze Andere Begroting van de SP gaat daarom de financiële sector een groot deel van de rekening betalen in plaats van de publieke sector. Ook stimuleren we met deze Andere Begroting de economie op een moment dat dit rechtse kabinet vastbesloten lijkt het economisch herstel in de knop te breken. In Nederland en in de rest van Europa. We willen met deze Andere Begroting onze collectieve voorzieningen verbeteren in plaats van verslechteren zoals dit kabinet in de Miljoenennota voorstelt. Hoe dat kan, kunt u allemaal lezen in deze Andere Begroting van de SP.

Emile Roemer
Fractievoorzitter SP

HOGERE UITGAVEN

Om ervoor te zorgen dat ons land volgend jaar socialer in plaats van asociaal wordt, moeten we stoppen met de voortdurende afbraak van sociale voorzieningen. Daarom wil de SP niet bezuinigen op kinderopvang, kindgebonden budget, huurtoeslag, armoedebeleid, sociale werkplaatsen en uitkeringen voor jonge mensen met een handicap. De griffierechten worden niet verhoogd, waarmee we de toegankelijkheid tot het recht ook voor 2012 garanderen. Er moet een einde komen aan de kruistocht tegen de cultuur door middel van nieuwe bezuinigingen op het cultuurbudget in 2012. Het openbaar vervoer verdient versterking in plaats van nieuwe bezuinigingen zoals in de Miljoenennota wordt voorgesteld. Misstanden bij ontwikkelingshulp komen helaas voor en moeten zonder enige terughoudendheid worden bestreden. Maar misstanden bestrijdt je niet door fors te bezuinigen op internationale solidariteit. De essentie van ons stelsel voor de gezondheidszorg is solidariteit tussen ziek en gezond en tussen rijk en arm. In de Miljoenennota wordt die solidariteit uitgehold door mensen die ziek zijn te straffen met een hoger eigen risico en een kleiner basispakket.

Ook de kwetsbare groep van mensen die gebruik maakt van de Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ) wordt de dupe van de bezuinigingen door de invoering en verhoging van eigen bijdragen ('blaming the victim'). De SP wil de solidariteit in de gezondheidszorg niet verder uithollen zoals in de Miljoenennota wordt voorgesteld. In plaats daarvan willen we de solidariteit versterken door de invoering van een inkomensafhankelijke zorgpremie en een verlaging van de nominale premie tot ongeveer 400 euro. De onnodig bureaucratische zorgtoeslag wordt dan bovendien overbodig. Verder draaien we de bezuinigingen op het Persoons Gebonden Budget (PGB) terug. In totaal willen we ten opzichte van de Miljoenennota 3,7 miljard meer uitgeven. Het overzicht staat in onderstaande tabel.

HOGERE UITGAVEN

	mld	mln
Wajong, wsw, reïntegratie	0,32	
Extra armoedebeleid	0,11	
Kindgebonden budget en huurtoeslag	0,30	
Kinderopvangtoeslag	0,11	
Toegankelijk recht	0,12	
Totaal Sociale Zekerheid		962
Cultuur	0,02	
Openbaar vervoer	0,30	
Milieu-EHS	0,08	
Internationale solidariteit	0,50	
Totaal cultuur, milieu en internationale solidariteit		900
Eigen risico niet verhogen	0,26	
Eigen bijdrage GGZ	0,24	
Kwaliteit basispakket	0,19	
Bezuiniging PGB	0,12	
Totaal gezondheidszorg		810
Toegankelijkheid en kwaliteit HO	0,40	
Onderwijs overig	0,60	
Totaal onderwijs		1000
TOTAAL EXTRA UITGAVEN	3,7	3672

DEKKING LAGERE UITGAVEN

Dekking voor deze voorstellen kan gevonden worden door op een aantal terreinen minder uit te geven en te zorgen voor hogere overheidsinkomsten. Op de overheidsuitgaven kan onder meer bespaard worden door een veel stringenter aanpak van de overheidsuitgaven voor de inhuur van duurbetaalde externen. Er is sinds kort wel een maximale norm voor de uitgaven aan externen maar deze wordt niet hard gehandhaafd. Door een harde norm per begrotingsartikel in te voeren kan bespaard worden op deze uitgaven. Door softdrugs te decriminaliseren kan bespaard worden op de inzet van politie en justitie. Bedrijven worden verplicht om een aantal arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. De kinderbijslag kan worden gestroomlijnd door deze te beperken voor gezinnen met hogere inkomens die deze kinderbijslag minder of helemaal niet nodig hebben. Door de zorgpremie te verlagen tot ongeveer 400 euro in combinatie met een nieuwe inkomensafhankelijke premie wordt de zorgtoeslag overbodig. De uitbreiding van het wegnen kan worden getemporiseerd zodat meer prioriteit kan worden gegeven aan het openbaar vervoer. Het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) gaat de alimentatie innen waardoor minder hoeft te worden uitgegeven aan de bijstand.

LAGERE UITGAVEN

	mld	mln
Beperking externe inhuur op 10% per begrotingshoofdstuk	-0,2	
Decriminalisering softdrugs	-0,16	
Quotum arbeidsgehandicapten	-0,05	
Inkomensafhankelijke kinderbijslag	-0,3	
Verdwijnen zorgtoeslag icm inkomensafhankelijke zorgpremie	-4,2	
Temporisering wegeaanleg	-0,744	
Minder bijstand dmv alimentatie via LBIO	-0,1	
TOTAAL DEKKING LAGERE UITGAVEN	-5,8	-5754

DEKKING LASTENVERZWARING

Naast lagere uitgaven kan ook dekking worden gevonden door middel van hogere inkomsten. Het kabinet heeft na lang dralen de invoering van een relatief lage bankenbelasting aangekondigd. In de ons omringende landen wordt zo'n bankenbelasting inmiddels ook gepland of is zelfs al ingevoerd. Daarom is er voldoende ruimte voor verhoging van de bankenbelasting in Nederland. Daarmee gaan banken meer betalen voor de maatschappelijke schade die ze hebben aangericht. Bovendien wordt daarmee hun ruimte beperkt om hoge bonussen te betalen. Naast de bankenbelasting kan Nederland ook een financiële transactie belasting ('tobin taks') invoeren. Duitsland heeft daarvoor al twee miljard euro ingeboekt. Er is dus ruimte om vooruitlopend op Europa alvast een begin te maken met een brede invoering van de financiële transactiebelasting in Nederland.

Ons belastingstelsel is in de praktijk nauwelijks nivellerend omdat er weliswaar oplopende tarieven zijn voor hogere inkomsten maar dit weer grotendeels wordt geneutraliseerd door ruime aftrekposten. De hypotheekrenteaftrek wordt daarom beperkt voor mensen met hogere inkomens. Net als in steeds meer andere landen komt er een hoger toptarief voor de hoogste inkomens. Vanaf een belastbaar inkomen van 150 duizend euro wordt het toptarief 65%. De vermogensrendementsheffing voor vermogenden wordt verhoogd naar 37%. De speciale belastingvrijstelling voor expats wordt verder versoerd. Softdrugs worden net als sigaretten en drank onder de accijnsheffing gebracht. In het kader van preventie verhogen we de accijns op tabak en drank. De winstbelasting wordt op het oude niveau van 25,5% gebracht. Daarnaast gaan Shell en Esso een extra belasting op de winning van aardgas betalen omdat het aardgas van ons allemaal is en niet van Shell en Esso. We draaien de BPM-verlaging op zware voertuigen deels terug en verhogen de energiebelasting voor huishoudens. Ten slotte voeren we een aantal milieuheffingen in zoals de open ruimteheffing en de verbrandingsbelasting en behouden we de grondwaterbelasting. In totaal nemen als gevolg van deze voorstellen de overheidsinkomsten met 4,1 miljard euro toe.

LASTENVERZWARING

	mld	mln
Verhoging bankenbelasting	-0,7	
Invoering financiële transactiebelasting	-0,3	
Softdrugs onder accijnsheffing	-0,26	
Grootverdienerstarief van 65% vanaf 150.000	-0,42	
Beperking renteaftrek op 1 mln en ontmoediging aflossingsvrijhypothec	-0,02	
Winstbelasting op 25,5%	-0,18	
Heffing op de winning van aardgas	-0,5	
Verdere versoering 30% regeling	-0,1	
Vermogensrendementsheffing naar 37%	-0,9	
Ecotax	-0,2	
Open ruimteheffing	-0,03	
Terugdraaien deel BPM verlaging zware voertuigen	-0,2	
Accijns op tabak en alcohol tbv preventie	-0,06	
Verbrandingsbelasting	-0,1	
Terugdraaien grondwaterbelasting	-0,18	
TOTAAL DEKKING LASTENVERZWARING	-4,1	-4149

LASTENVERLICHTING

Naast lastenverzwaring komt er ook lastenverlichting op een aantal specifieke terreinen. In de eerste plaats gaat de zorgpremie omlaag naar ongeveer 400 euro. Er komt wel een inkomensafhankelijke premie maar deze bedraagt nul of nagenoeg nul voor de laagste inkomens. De inkomensafhankelijke premie is relatief laag voor de middeninkomens terwijl deze groep nu niet of nauwelijks zorgtoeslag ontvangt. Per saldo is er sprake van een forse lastenverlichting omdat de vrijgekomen middelen van de zorgtoeslag via een lagere zorgpremie kunnen worden teruggesluisd. Netto wordt hiermee overigens ook heel veel bureaucratie bespaard. Naast de zorgpremie gaat de algemene heffingskorting fors omhoog. Doordat het bedrag in euro's voor iedereen gelijk is profiteren de mensen met de laagste inkomens hier relatief het meest van. Ook de arbeidskorting gaat omhoog waardoor werken lonender wordt. Ook hier geldt dat de verhoging relatief het gunstigst is voor werkenden met relatief laag loon. Tot slot komt er een nieuwe investeringspremie voor bedrijven. Daarmee willen we bedrijven belonen die doen wat maatschappelijk zo nodig is in deze crisis: investeren. In het huidige belastingstelsel belonen we wel het maken van hoge winsten en zelfs het diep in de schulden steken van bedrijven, maar niet wat echt nuttig is voor de maatschappij. Tenslotte wordt de vrijstelling in de energiebelasting voor huishoudens verhoogd.

LASTENVERLICHTING

	mld	mln
Verlaging zorgpremie tot ongeveer 400 euro icm inkomensafhankelijke premie	4,2	
Verlaging BTW cultuur naar laag tarief	0,09	
Verhoging algemene heffingskorting	1,241	
Verhoging arbeidskorting	1	
Investeringspremie bedrijven	1	
Verhoging vastrecht ecotax	0,2	
TOTAAL LASTENVERLICHTING	7,7	7731

DE ECONOMIE NIET KAPOT BEZUINIGEN

Het kabinet is met de snoeiharde bezuinigingspolitiek uit de Miljoenennota aan het dansen op de economische vulkaan. Dansen op de vulkaan omdat niet alleen de Nederlandse economie maar ook de Europese, en zelfs de wereldeconomie, opnieuw in een economische recessie terecht dreigt te komen. Dat komt onder andere omdat bijna overal op de wereld enorm wordt bezuinigd op de overheidsuitgaven. Als stijgende consumentenuitgaven en investeringen van bedrijven daarvoor zouden compenseren dan zou dat nog te verdedigen zijn. Maar op dit moment is eerder sprake van het omgekeerde. Niet voor niets heeft de nieuwe IMF-topman Lagarde daarom opgeroepen tot het versoepelen van de bezuinigingsprogramma's. Zij zei specifiek over Europa: 'Wanneer we naar Europa kijken dan raden we landen aan hun bezuinigingsprogramma's aan te passen aan een veranderende situatie en maatregelen te overwegen die de groei aanjagen.'¹ Binnen Europa zijn de zuidelijke eurolanden overduidelijk niet in staat om hun economie te stimuleren of zelfs maar hun bezuinigingen te temporiseren. Het zal dus op de noordelijke landen aankomen in Europa. Lagarde noemde expliciet Duitsland als land dat ruimte heeft om de binnenlandse vraag te stimuleren. Maar dat geldt natuurlijk evengoed voor Nederland dat zich in economisch opzicht in een vergelijkbare situatie als Duitsland bevindt. Ook het CPB zinspeelt in de MEV op lagere bezuinigingen. In ons verkiezingsprogramma stelden we voor om niet 18 miljard te bezuinigen in deze kabinetsperiode maar ongeveer 10 miljard euro. Rekening houdend daarmee stellen we voor in deze Andere Begroting om ten opzichte van de Miljoenennota met een stimuleringspakket van 1,5 miljard euro te komen. Het begrotingstekort komt dan met 3,1% BBP in 2012 iets hoger uit dan de 2,9% BBP die het Centraal Plan Bureau op basis van de Miljoenennota verwacht. Daar staat echter tegenover dat we het risico op een nieuwe recessie beperken.

